

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.--Teléfono, 186.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdàgner Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
Fora. 8 » trimestre.
Un número sol. 0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.

Xampany Catalá de la acreditada marca **CODORNIU**
de San Sadurní de Noya.
Se ven en las confiterías de Pere Fonallada, «La Confiansa» de Vila jermans, Rosendo Crous, Joseph Garriga, en la droguería de Joseph Formosa y en las principales fondas.

GRAN COPISTERÍA DE MÚSICA DE FERNANDO FOLGUERA CARRER DE MITJDIA, NÚM. 41

Se copian ab prontitut y esmerada perfecció tota classe de
travalls de música.

PREUS CONVENCIONALS

MEETINGS CONTRA 'LS TRACTAS VALLS

També l' industriosa y agrícola ciutat de Valls ha deixat escoltar sa prepotent **veu** en defensa de sa producció amenassada de mort per los funeestos tractats que en mal hora plantejá en Moret sense consultar l' opinió del pahís productor ni aténir-se á las exigencias naturals de l' industria y agricultura patrias.

Allí, sota la volta del Teatro Violeta s' hi acoblá una inmen-
sa gentada, composta en sa totalitat d' industrials y agricultors,
cual número pujava á dos mil, y en lo matí del diumen

ge últim se disposaren á escoltar á sos companys pera ajuntar protestas y mes protestas á las innombrables que ha degút escoltar lo govern per los desacerts comesos y per las fuetadas que ve donant al pays que li dona menjar.

En vista donchs de l' actitud enérgica de que estava posehit lo públich no es d' estranyar que ls oradors fossin aplaudits calorosament é interromputs moltes vegadas en mitx de sa peroració per las aclamacions de tot lo teatro que ni podia contenir l' apretada multitud que gom á gom l' omplia.

En l' escenari s' hi colocaren los individuos de la comissió organitzadora d' aquella ciutat, los delegats de la Lliga de productors de Catalunya senyors Ferrán Alsina y Catá de la Torre, los senyors Serra, Diputat provincial, Font de Rubinat y Vidie-la, de Reus, y alguns altres.

Presidí 'l meeting don Joseph Dalmau, fabricant de teixits d' aquella ciutat, lo qual s' aixecá y pronunciá algunas paraulas presentant als senyors delegats forasters y demostrant la conveniencia de la celebració d' aquell acte.

Tot seguit D. Lluís Tomás, secretari de la Comissió organitzadora, prenent la paraula demostrá, pintantho ab negres tinctas, lo que seria Espanya si arribavan á aprobarse 'ls tractats de comerç concertats ab Alemanya é Italia, negant que afavorissin á la agricultura, pera demostrar lo qual, digué, basta un sol dato: en lo tractat ab Alemanya hi ha una cláusula que impossibilita á Espanya de concertar tractats ab las sud-americanas, únichs mercats que quedan ja pera nostre vins.

Lo senyor Font de Rubinat, de Reus, digué que á pesar de ser ell agricultor era contrari dels tractats, perque 'ls creya perjudicials pera la agricultura, puig ab lo régimen lliure-cambista que patim desde molts anys, aquella ha anat decayent fins arribar al grau de postració en que avuy se troba. Per lo que toca als agricultors de Valls, afegí rebrian un cop fatal d' aprobarse 'l tractat ab Italia, puig que 's rebaixan tant los drets al cánem d' aquella nació que 's faria impossible son cultiu aquí tan extés.

Lo senyor Catá de la Torre, ab frase expresiva y gráfica, fa la pintura del estat del país, qual fraccionament, produhit per los partits polítichs, aprofita 'l Govern pera mantenir sos desca-bellats plans. Diu que cada dia es més gran lo divorci entre 'l

Gobern y 'l país, essent aixís que 'l primer hauria d' ésser genuina expressió del segon. Recorda que en una assemblea de la Lliga Agraria manifestá que si un dia abandonavan la planta ab tant carinyo cultivada, avans de que s' asséqués reculliría la llevar pera plantarla en sa terra, ahont los travalls de sos pay-sans la farian naixer altra vegada y creixer. Y que ara cump-leix sa promesa. Nega que 'ls interessos de la industria y de la agricultura sian oposats, afirmant que 'ls tractats projectats per-judican tant á la una com á l' altra. Que entén que la protecció ha de comensar per la agricultura, després per las industrias que d' ella derivan y que sempre ha d' oposar lo Govern midas á la importació de primeras materias, quan la agricultura del país las produheix similars. Y que van tan íntimament lligats los inte-ressos agrícols ab los industrials, que no 's comprén lo perjudici d' uns sense quebrantar los altres. Afegeix que hi ha quelcom pitjor que 'l pitjor dels sistemas económichs, y es no tenirne cap. Que á Espanya no hi ha sistema económich, y ab aquest fer y desfer no es possible la estabilitat de cap industria.

Parla 'l senyor Vidiella, de Reus, y diu que en lo meeting que 's celebrá á Vallmoll pera protestar contra l' impost dels cinch céntims al ví, recomená als agricultors que s' unissin y no arri-baria á votarse aquell impost; aquells no ho saberen fer y avuy ja está acordat aquell pago. Diu que 'l Govern no 'n te may prou que després del impost dels 5 céntims han vingut las patents d' alcohols que impossibilitan de fondre 'l ví que 's pudreix als ce-llers. Recomana la unió, perque ab ella s' agotan los medis le-gals, y quan se tracta del be del país, sino n' hi ha prou, fins s' arriba... als ilegals.

Don Ferrán Alsina, vice-president de la Lliga de productors, pronunciá un discurs de tons molt enérgichs. Digué que 'ls polí-tichs de Madrid, á pesar de no tenir la confiança del país, se sos-tenen perque han sapigut dividirnos, que s' han enlayrat enfi-lantse sobre nosaltres, que 'l dia que volguém separant las es-patllas se 'n anirán á terra. Afegeix que lo que paguém al go-bern ab diners aquest deuria tornansho en llibertats y protecció pera nostras industrias. Los governants, diu, que son los primers en faltar á las lleys, voldrian que acatessim aquestas lleys que 'ns engrillonan y 'ns fan un poble d' esclaus.

Lo senyor Molet, industrial d' Valls, pronunciá algunas paraulas demostrant lo funest que pera Espanya es lo senyor Moret.

Tots los oradors foren aplaudits, especialment los senyors Catá de la Torre, Alsina y Vidiella, que eran á cada moment interromputs per las mostras d' entusiasme del públich.

CONCLUSIONS

1.ª S' acorda protestar enérgicament contra 'l tractats de comers ab Alemanya, Anstria-Hungria é Italia, per considerarsels altament perjudicials als interessos de la Agricultura, Industria y Comers.

2.ª Protestar aixís mateix, rebutjantlo en absolut, l' impost ab que 's vol gravar los vins, puig dit gravámen faria impossible 'l cultiu de las vinyas.

3.ª Interessar á favor dels nostres principis als representants del país. pera impedir s' aprobin los tractats de comers.

4.ª Constituhir en aquesta comarca una Lliga de productors ab l' objecte d' acordar en lo successiu lo que 's cregui convenient pera fomentar y protegir lo treball en totas sas manifestacions.

5.ª Remetre un telégrama al Excm. senyor don Joseph García Barzanallana, president de la comissió que ha de donar dictámen sobre 'ls tractats, felicitantlo per sa campanya económica en pró dels interessos del país.

Resumint, dirém que l' acte resultá importantíssim baix tots conceptes demostrant la serietat qu' informa als organitzadors del mateix, á la Lliga de Productors y als nobles fills d' aquella comarca.

Nosaltres fem vots perque sigan aquestos meetings la bandera de Unió de totas las classes, la cual vindria á decidir lo triomf del proteccionisme, la extinció del decadent lliure-cambi y la rehabilitació del país, que, paga, s' empobreix cada dia mes y s' embafa de sostenir governs ineptes y contraris á tot quant tendeixi al be general de la Nació.

SECCIÓ POLITICA

La setmana que avuy acaba de transcorrer pot calificarse parlamentariament parlant com una de las mes escandalosas que registra l' sistema.

Entre 'l Senat y 'l Congrés s' ha acabat de acreditar lo parlamentarisme, fins al punt de deixarlo que ja ni es bo pels gossos.

En lo Congrés ab motiu d' una pregunta d' un diputat respecte la beneficencia madrilenya ab los dinés del joch tolerat per las autoritats, va succehir la de *Dios es Cristo*. Insults, malas paraulas, bofetadas, cops de bastó..... en fi demanin.

Total pera que 'l ministre de la Governació defensés los seus drets de governador

de Madrid y 's fes públich lo cobro de 90,000 duros, repartits bonèficament, obtinguts gracias á la immunitat de que disfrutavan los jugadors de las grans bancas.

Com si no n' hi hagués prou ab l' escándol monumental dels diputats que 's portan com 'ls gitanos, sortiren vens desde 'l banch del govern, á sostenir y disculpar immoralitats y timbas ahont se perden la vergonya, lo sustent y la tranquil·tat de tantas familias.

¡Vaya un Parlament nos ha deparat la Presidencia!

¿No es hora de que adoptém la resolució de tancar-lo d' una vegada, fentlo servir de manicami ó de plassa de toros?

* * *

En lo Senat per no ser menos també han volgut ficarhi cullarada en la qüestió de armar escándols.

Ab motiu de la despòtica demanda de 'n Moret, censurant á la Comissió de Tractats, prengueren peu los aficionats al xibarrí, convertint lo saló de sessions del Senat, segons paraulas de un dels mateixos politichs presents, en la *plazuela de la Cebada*.

Per culpa dels crits, insults, cops á las taules y de tota mena d' escándol, passá mes de mitja hora que 'ls *pares graves* de la Pàtria no 's pogueren entendre.

Y tot també pera acabar la cridoria donant una especie de vot de confiança al senyor Sagasta, que ab la seva ignorancia y sa incompetencia ha sigut lo verdader causant de tota la saragata.

Ja veuen nostres llegidors lo profit que 'n treyem los espanyols de tenir aquesta mena de Cambres llegendivas.

Com si no fossin prou pena pera 'ls que de debó estiman á la seva terra, las vergonyosas miseries de nostres governs de per riure y de nostres politichs titellas, que s' hi hagin de afegir los ridiculs é indecents espectacles parlamentaris de quins tan abusan los Cossos Colegisladors.

Sembla mentida que 'l pahís honrat y treballador, cansat de tanta farsa y tant escándol no haigies combrat dels elevats llochs que ocupan als qui ab sos actes y sas paraulas constitueixen la deshonra mes gran que pot inferirse á una nació als ulls de la Europa que ab fàstich nos contempla.

Lo *insigne personatge extranjer* senyor Moret, acaba de ferne un altre de las sevas. Aquesta vegada no resulta directament en contra de la producció del pahís, encare que sembli mentida.

Ell, posat á fer mal, lo mateix serveix per arruinar al pahís ab tractats escandalosos, com per consumir la paciencia del poble no deixant lo ministeri ni á cops de sabatot, com per trepitjar la ley y la Constitució com qualsevol pelegats que robí lo dels altres.

Lo fet es que apesar de la ley de contabilitat de Hisenda que priva terminantment als ministres fer cap transferencia de crèdit estant las Corts obertas, l' *insigne conculcador de las lleys* senyor Moret, acaba de ferna una per la friolera de 100,000 y pico de pessetas.

Naturalment que l' acte cau de ple en la responsabilitat ministerial de que parla la Constitució del Estat; pero anuloshi ab responsabilitats á gent que trepitja impunement la mateixa Constitució refiats de las mansas ovellas ministerials qu' á tot s' ajupen afanyosos de afalagar als seus jefes.

Mentres hi hagin diputats catalans, aragonesos, bascongats, gal·legos, valencians y demés, que de tot se recordin menos de la dignitat de las sevas respectives regions, poden los ministres riures del palis y trepitjar las lleys que 'ls hi faigin noss.

Mes un dia ó altre vindrá que la farsa tingui terme y allavoras será ocasió de examinar las conciencias tacadas y los hisendas mal adquiridas.

Trevallém mentrestant porque s' acosti aquest benehit dia.

L' excomandant del *Venadito*, aquell barco de guerra, immortalisat per los periódichs de gran circulació, *por su fuego lento* en los sucesos de Melilla ha parlat en lo Congrés ab motiu de la fixació de las forsas de Marina.

De son discurs se 'n despren, per mes que no sigui cap cosa nova per la majoria de 'ls espanyols que 's preocupan del bé públich, que ab tot y haverse destinat y gastat d' una ó altra manera una millonada pera la creació d' una esquadra no tenin mes, segons sas propias paraulas, que uns quants *artefactos ridiculos*.

A propòsit de son discurs s' ha fet un bon xich d' admosfera entre 'ls diputats y uns quants, ab mes ó menos bona fé, han presentat una proposició demanant al Congrés qu' es nombri de son si una comissió informadora dedicada á investigar com s' han gastat los milions y 'l porque tenim tant pochs barcos y encara de per riure.

Si 's tractés de un govern patriota y escrupulós com deurian esser los governs de tota nació que s' estimi una mica, naturalment que hauria vist ab gust la iniciativa parlamentaria á fi de depurar las responsabilitats que puguessin haverhi.

Pero tractantse dels nostres governants, ab tota la barra sagastina, s' han negat á lo que tan racionalment se proposa, fent qüestió de gabinet en tota forma lo que hauria de ser simplement qüestió de dignitat y vergonya nacional.

Y aquí tenen que 'l govern lliberal ab tot y sas *conquistas democráticas*, no 'ns dona mes llibertat que la de renegar á tort y dret, colocar potardos, predicar la destrucció social y en cambi 'ns priva de guanyarnos honradament la vida, exercir los drets individuals consignats en las lleys, y procurar la captura dels lladres de levita que están infestant ab escandalosa impunitat tots los llochs alts y baixos de la administració espanyola.

No sembla sino que 'ls sagastins tinguin cua de palla, quant ab tanta energia pretenen salvar lo perill que se 'ls presenta.

Y no hi haurá medi d' averiguar los fraus escandalosos que 'ls milions destinats á la esquadra han fet cometre?

¿Succelhirá com ab tots los desfalchs, irregularitats, y robos comesos al Estat que no sembla sino que las lleys los autorisin, quant tan segurs y tranquils quedan los autors de tals malifetas?

¿Hem de continuar contemplant com nostres polítics vergonyants ó desvergonyits, extenen ab sa indiferència quant no ab sa complicitat aquestas noves *patentes de corso* de la pilleria enguantada?

¡Pobra Espanya y com te explotan!

¡Y com tos fills, indiferents, abatuts, dividits ja ni esma tenen pera fer petar las xurriacas!

CRÍSSIS FERRO-VIARIA.—CAUSAS.—REMEYS

CONFERENCIA DONADA EN LA LLIGA DE CATALUNYA PER L' ENGINYER
INDUSTRIAL DON MANEL FOLQUERA Y DURÁN

IV. (1)

UN RECURS INACEPTABLE.

Ja teníam escrits los anteriors párrafos quan se 'ns digué que alguns diaris de Madrid s' havian ocupat del problema ferro-carriler proposant nous medis pera resoldrel. Afanyosos los buscárem, y gran ha sigut nostre desencant al enterarnos de sas pretensions y del modo d' exposarlas. En primer lloch hem vist que 'ls seus articles, per comptes d' inspirarse en un esperit desapassionat y en un criteri imparcial, reflecteixen sols prevenció irreflexiva y cego ensanyament, jamay bons consellers pera judicar ab acert; y menos mal encara si aqueix temperament advers á las Compañias l' haguessin fonamentat sols en los indiscutibles errors comesos per sas direccions y administracions, pero lo més sensible es que 's demostra d' una manera predilecta en lo visible menyspreu ab que tractan los complicats interessos que d' ellas depenen. Qualsevol diria, al reparar lo tó ab que parlan del assumpto, que 'ls ferro-carrils á quins se refereixen no corren per Espanya, no beneficien á Espanya, no tenen la major part de sos capitals dintre Espanya; fins un d' ells ha gosat afirmar, sens dubte ab la única malicia de fer una frase, que la riquesa ferro-viaria es no més creada pe 'ls artificis del crédit, y que per tal rahó no te arrels nacionals.

¿Es á dir: senyors, que es sols basada en los artificis del crédit la creació de totas aqueixas serps de ferro que transportan á nosaltres y nostres interessos de l' una á l' altra part del país y fins fora d' ell? ¿No te arrels nacionals tota aqueixa riquesa ferro-viaria de la que depén per modo tan directe, fins á despit de sas imperfeccions, una gran part del creixement fabril y comercial de la nació? ¿Respón sols als artificis del crédit aquest desenrotllo de la xarxa dels nostres carrils, mercés á la qual lo comers purament exterior d' Espanya aumentá desde 'l 54 al 89 en un 344 per 100? ¿No tenen arrels nacionals los valors sobre dit desenrotllo, que s' estiman superior dintre 'l país á molt més de mil milions de pesetas? Donchs, si es aixís, senyors, deixemho caure tot; que s' arrenquin los rails, que 's malli y estelli 'l material móvil, que 's cremi tot lo conjunt de láminas que representan las suhors dels nostres conciutadans acumuladas sobre la ilusió d' un benefici públich, y á veure qué succehirá. Caygudas las Empresas, s' arruinarán gran part de sos components; arrastrats per la estrabada seguirán á darrera alguns forts establiments de banca que negocien sobre aquets valors y 'n guardan bonas resmas en sas caixas, y al enterro d' uns y altres, podrán assistirhi las fonts de riquesa de la nació preparantse á ben morir.

(1) En la impresió del article primer, en lo apartat referent á impostos passá una errada d' imprenta que cal corretjir-se: sortí 0'30 per 100 sobre 'ls capitals nominals; lo import verdader es de 0'5 per 1.000.

Ah! que una cosa es lamentar, es tirar en cara á las Direccions de las Empresas sos desacerts, y fins cridar la atenció dels Poders Públichs sobre 'ls abusos d' administració ó mal servey de que sian fautoras ó cómplices, y altra cosa es atentar contar un element imprescindible pera 'l benestar general.

Lo que hi ha, senyors, y aixó cal tenirho en compte, es que en la vila del ós no s' han distingit gran cosa per sa cooperació al establiment dels ferro-carrils, encara que se 'n aprofitin ab preferencia en l' us y en l' abús; aixís es que, relativament á sa importancia bursátil, ab prou feynas s' hi troban valors sobre aquesta mena de negoci. Bé que per aixó 's comprén en un centre ahont s' hi monopolisan las accions del Banch d' Espanya, de la Arrendataria de Tabacos, y altrás instalacions d' éxit consemblant; allí ahont se te la clau pera dominar ab relativa seguretat los mateixos valors del Estat, quinas oscilacions depenen molt sovint de las resolucions ministerials, de tan próxima influencia, fora verdadera temeritat y bojeria embolicarse ab la eventualitat d' uns paperots qual representació monetaria sol guardar generalment proporció directa ab lo benestar del poble treballador, del quin en lo Madrid oficial no 'n tenen casi may noticia exacta. Passa en aixó del mercat de valors lo que en altres aspectes de la vida nacional: mentres lo centre 's menja la carn, las Regions han de rosegat los ossos, ¡Y menos mal encara si aquell no 's sortís de pollaguera quan dels ossos se 'n treu algun profit!

Pero veyám én qué consisteix la solució presentada per alguns periódichs madrilenys. Consisteix senzillament en aquest elemental càlcul: ¿No son los cambis sobre l' estranger los que ocasionan principalment lo conflicte? donchs que 's supprimeixin. ¿No prové aixó d' haverse donat las obligacions als forasters al tipo de franchs? donchs que 's reuli l' acort y las tarifes en pesetas. Més clar: als senyors que sense ésser fills del país compraren valors sobre nostras líneas ferro-viarias porque 'ls hi oferiren al contracte de franchs y ab la garantia dels franchs consignada en sas láminas, que se 'ls hi trenqui la pactat y se 'ls hi d' gui llisa y rodona: una altra vegada per formalitat no vinguen á raure á Espanya.

Naturalment que á qualsevol se li ocorrerá que aixó es immoral, máxime ab la circumstancia d' estar lo cambi á la inversa en la época d' emissió d' algunas de ditas obligacions; pero, es que 'ls referits periódichs no saben ni han meditat la responsabilitat que pot entranyar un *tímo* comercial com aquest y las sérias consecuencias que reportaria sobre 'l crédito espanyol públich y privat pel gravíssim precedent que vindria á sentar. Estém convensuts de que 'ls autors de tan desgraciada idea, infuñits pel temperament lleuger que domina entre 'ls castellans-andalusos de Madrid y enverenats per la corrompuda atmósfera administrativa que s' hi respira arreu, no s' han arribat á adonar encara de que proposan á las Compañías ni més ni menos que una verdadera suspensió de pagos ab mala fé, perjudicant á uns acreedors en benefici d' altres, augmentant los dividendos dels accionistas ab lo 22 per 100 que 's regatejaria, que s' estafa-

ria propiament á una part dels obligacionistas, ó sian los residents al extranger. Pero, senyors, ¿quina culpa 'n tenen aquets de la decadencia económica d' Espanya, ni á n' ells que 'ls hi explican de las pérduas que 'ls tenen sense cuydado? Cantin papers y mentin barbas, podrán contestar á son torn y farán bé: cap y á la fi, ells no hi fan negoci ab los cambis, per quant iguals franchs que avans han de cobrar ara, y pera iguals necessitats los hi deurán servir, com las pessetas als obligacionistas espanyols dins de son territori.

Aquí lo llastimós, lo verdaderament desconsolador, es que la major part de valors que 's cobran com á domiciliats al extranger, no 's troban en tal condició, sino que resideixen á Espanya, y compareixen sols periòdicament á París, negociantse pels corredors d' aquí d'acort ab los interessats, pera trenre'n y repartirse las primas del cambi que arruinan á las Companyías y al Estat. Mes aixó, que es dolorosíssim, es un abús, y com á tal deu procurarsel corretgir, sense perjudicar los drets llegítims de ningú, y molt menos dels forasters que per res se 'n aprofitan; tantes un abús que s' han manifestat ja moltes vegadas propòsits de ferlo desaparèixer, abandonats devant dels graves obstacles que s' hi oposan, y que de veras desitjém se pugu'n véncer aviat en be de tothom.

En mitj de tot, una curiosa anomalia se pot notar en la referida petició de part de la premsa madrilenya. Atenent al fondo y forma de sos articles, se veu ab quanta indignació ataca á las empresas ferro-viarias porque algunas d' ellas tenen domiciliats part de sos valors al extranger, atribuhintlos hi gran culpa sobre 'l recárrech dels cambis, y tractantlas com si 'ls hi estigués merescut, lo consegüent perjudici. Donchs bé: aquesta acusació que es bon xich injusta en quan casi tots los valors de referencia s' emeteren, sense protesta de ningú, en épocas més venturosas pera 'l cambi internacional, ¿no contrasta vivament, senyors, ab la passivitat més ó menos vergonyant que ha demostrat sempre la dita premsa devant dels continuats y repetits y recents encara empréstits oficials al exterior que tant contribueixen á agravar la ruina d' Espanya? ¿Per qué 'ls periòdichs en cuestió no 'ls han atacat en son temps y á tota hora, com era son deber? Y, cas d' haverho fet ¿per qué no hi emplearen may las energias d' avuy contra aqueixos lleonins contractes que 'ls Poders Públichs tenen celebrats, no sols afrontants las contrarietat del cambi, sino fomentantlas, engranditlas, agegantantlas y tancant al nostre Estat dins un cercle viciós de pretenguts remeys y efectius perjudicis, del qual molt serà que no 'n surti ab las mans al cap? Y finalment, ¿per qué no aconsellan al Estat, com ho han fet á las Companyías, que *nacionalisi* també sos valors, acometent aixís mateix lo barroher recurs de suspendre 'ls pagos basats sobre las diferencias del cambi?

Pero no, no ho fessin pas, per Deu; que si d' un *timo* aixís n' han dit ells avuy impensadament *nacionalizar*, promte tal vegada s' adoptaria pel mon lo més castís d' *españolizar* pera referirse als negocis comercials bruts que 's registressin en totas las nacions.

Inútil creyém extendrens més sobre la pretenguda solució d' alguns diaris madrilenys, que heu pogut clarament compendre inacceptable per descabellada é immoral. Y per tal motiu nos afermém més que may en la avans per nosaltres patrocinada, no beneficiadora per las Empresas, sino purament compensadora, y que dits periódichs rebutjan indignats fins al punt d' assegurar que *les oirán los sordos* cas de péndres en sério pel Govern, ó sia que hi farán una oposició d' amenassas, precisament idéntica á la que ells censuran en lo país quan aquést, sols en últim terme y per pura necessitat, la emplea en defensa d' interessos atropellats.

Al adoptar tal actitud s' erran de mitj á mitj. Se creuhen pstser que lo conseguit pel poble algunas vegadas, amenassant, també han de conseguirho pel mateix indret; y no pensan que la energia es efícas sols dintre la rahó, davant la qual no hi ha resistencia gubernamental possible. No es tant la amenassa que ha guanyat algunas victorias com la conciencia del dret; res hi ha tan valent com la bona fé, res hi ha tan cobart com la mala intenció.

No extremin, donchs, sa oposició al únich remey práctic que resolt lo conflicte. Exposin, si volen, sos inconvenients, com han intentat ferho, y tractin de portar ab serietat la convicció al ánimo del públich, com nosaltres mateixos ho hem fet; pero no declamin olímpicament ab to d' anatema, ni molt menos amenassin, porque es contraproduhent. Cap y á la fi, tota aquella esperansa patriótica que ells fundan en salvar á Espanya, d' aquí més de mitj sigle, ab la reversió dels ferro-carrils al Estat, es un idealisme en que ja no hi creu ningú. D' aquí á mitj sigle, pel camí que aném, ja no se 'n cantaria gall ni gallina del Estat espanyol; sort, que bat secretament en tots los cors la confiança de millors dias en que no sia absolutament necessaria la renda dels ferro-carrils pera la salvació de la Hisenda Pública.

En quant á allo de justificar sas ilusions sobre 'l porvenir. alegant que 'l principi revisionista predomina ja en tota Europa, tampoch nos entusiasma: porque al exemple d' Alemania que fa algun temps explota y administra directament sos ferro-carrils, pot oposars'hi lo més significatiu de Fransa, ahont se dona evidentíssima proba de que no deu ser tan cómona, tan fácil y tan profitosa la explotació de las líneas per l' Estat, quans sos governs han cregut convenient ferhi intervenir l' interés privat, sempre sollicit á defensarse, entregantlas, després d' obertas per son compte, á grans Empresas que las utilisan ab la garantia además d' un interés mínim pera sos capitals. Y contis, si aixó succeeix á Fransa, país més rich que 'l nostre y més ben administrat ¿qué podem esperarne nosaltres del monopoli oficial sobre 'ls ferro carrils, en una nació ahont los emplats del comú serveixen més pera votar que pera treballar, y vetllan més pera cumplir ab las genialitats de sos quefes polítichs que pera satisfer las obligacions de sos cárrechs? ¿No es llogicament de preveure que la pesada broma acabaria, com de costum, demostrantse la insuficien-

cia de la gestió oficial, y haventse de recorre á algun d' aqueixos odiosos arrendaments ó monopolis, com lo del tabaco, que actualment tanca un camí a la crisi agrícola oposantse al lliure conreu d' aquest, ó com lo de las cerillas que hauré estancat una industria nacional, ó com los dels cobros de impostos que tenen fortament irritada la paciència pública?

Valdria més pera 'ls senyors periodistas á que aludim, si realment tractan lo assumpto de bona fé, com es de creure, que no aboguessin ab tanta fogositat per lo adveniment de la reversió dels ferro-carrils, porque 'l públich sensat ja no 'ls hi respondrà á n' aquestas fútils ilusions. Sab massa lo que un ram administratiu tan complexo pot esperarne de la inexperiencia dels governs espanyols al us; aqueixos de qui ha confessat un diari dels referits que no *poden* actualment protegir á las Empresas ferroviarias porque no han *pogut* protegir tampoch als interessos permanents é immobles dels propietaris, ni 'ls tan importants dels industrials, ni 'ls més sagrats dels obrers, hermosa declaració. que, coronada ab l' apéndice de que tampoch ho *saben* ni *volen* ferho, dona completa idea de lo que val sa misera esterilitat.

Y respecte á lo de combatre ab sanya á las Compañias, fora convenient també que moderessin sas ardors los tals periódichs, posant las cosas en son lloch y donant á cada hù 'l que sia seu, favorable ó desfavorable, pero sense cap mena d' apassionament; y pensin que, si desgraciadament han deixat supeditarse algunas de las Empresas á juheus extrangers, no es pas la premsa madrilenya qui te més dret á reatreureho, quan res va fer en son temps pera evitarho; precisament en algunas ocasions, criticas baix aquest punt de vista, mentres los element sans de Catalunya lluytavan ab ardiment pera conjurar aquesta desgracia, los diaris de la Cort s' entretenian, com de costum, en las lluytas sempre mesquinas de la política que 'ls fa viure. A las horas era ocasió de fer una bona campanya en pró de la única *nacionalisació* posible y honrada dels valors de nostres carrils pera arribar algún dia á la instalació dintre Espanya de las gerencias y oficinas directivas y centrals de las Empresas en cuestió; ara, y en la forma proposada, de cap manera, puig ni á juheus ni á moros dehuen estar negats los furs del dret y la justicia quan están de sa banda.

Y prou sobre 'l particular.

L I T E R A T U R A

P Á G I N A T R I S T A

Que es trist estimarse, amor,
sens tenir una esperansa;
com pateix mon pobre cor
ple de dol y de migrensa.

Ningú sab lo men sufrir
que tot sol á dins l' ofego;
viure aixís val mes morir
mol sovint á Deu li prego.

Jo no se lo que es ventura,
ni se lo que es benestar,
es pels altres la dolsura
que jo may l' haig de tastar.

Passan sempre las diadas
tan iguals que fan fredat,
Deu del cel, deume ventadas,
terràtrémols, tempestats;

Deume horrors perque jo 'm moro
de pensar sempre 'l mateix;
los horrors que tant imploro
be 'ls sab mon cor que sofreix;

Y 'ls sab tant, la meva vida,
que d' amor 's va acabant;
va enfondintse la ferida,
cada dia y cada instant.

Quan arriví l' hora trista
de deixar eix mon ingrat,
quan lo tel demunt ma vista
diguí a tots que ja he finat;

Amor meu, dolsa estimada,
jo t' ho prego ab tot lo cor
dins lo claustre ben tancada
plora 'l foch de nostre amor.

Y aconshortat, vida mia,
que si mon cos s' es desfet,
l' esperit sempre somnia
trovar-te en no llunyà dia
en un mon mellor que aquet.

J. NOVELLAS DE MOLINS.

NOVAS

La Companyia Catalana del Teatre Romea de Barcelona avuy tarde posará en escena en lo Teatre Cervantes la aplaudida comedia catalana en 3 actes, original y en vers del aminent poeta don Frederich Soler (Pitarra): *Fransecillas ó lo retorn dels voluntaris catalans de la guerra d' Africa* acabant la funció ab la divertida pessa en un acte, de don Fransisco Figueras, *Lo marit de la difunta*.

Per la nit en los Campos de Recreo, estreno de la divertida comedia en 3 actes; del festiu escriptor y popular autor dramàtic don Eduart Aulés, titulada: *Lo que no 's pot demanar*, y la divertida pessa en un acte, de don Joan Molas y Casas: *La nit de nuvis*.

Se troba malalta de gravetat habentseli administrat los Sants Sacraments, la senyoreta donya Monserrat de Marimon y Puig, filla de nostre respectable amich lo notari y abogad don Joaquim de Marimon.

Fem vots per son prompte restabliment.

La Real Cofradia de Sant Joan Bautista obsequiará, com acostuma tots los anys, á son patró lo Sant Precursor ab solemníssims cultos.

La companyia de zarzuela que actúa en lo Teatre de Euterpe baix la direcció del mestre don Eusebi Bosch, avuy tarde posará en escena *La Mascota* y per la nit *El Rey que Rabió*.

Extraordinariament concorreguts se vegeren en la vetlla d' ahir los jardins del «Centre Catalá» ab motiu de la agradable festa qu' en ells va celebrarse.

Avuy al vespre en los salons de la patriótica Associació tindrà lloch una solemne vetllada literari-musical en la qual llegirán escullits treballs.

en prosa y vers los senyors Durán, Bedós, Capmany, Pujolá, Got, Casanovas y Torras, encarregantse de la part musical los senyors Planas, Guarro, Folguera y Brossa.

Avuy festivitát de Sant Joan celebrarà la «Associació de Catòlics» d'aquesta ciutat, una solemne festa posant en escena lo drama en 3 actes y en vers «Fruyts anárquichs» y la divertida sarsuela en nn acte «La Rialla».

Pera 'l certámen que celebrarà l' Ateneo Tarrasench, s' han rebut 106 composicions.

Las senyaladas ab lo n.º 60, *Titul* «Un bon partit» y 106, *Titul* «Lo mosso d' escuadra». L. Vir, no van acompañadas del plech que deu contenir lo nom del autor.

S' han publicat los datos oficiales sobre l' ingrés per aduanas durant los deu mesos del any económic proxím á finir, deduhits los drets de consums y contretantnos á lo que es propi y genuí d' Aduanas, dona 'l següent resultat:

Recaudació en 1891-92	88'0	Milions de pessetas.
» en 1892-93	101'1	» »
» en 1893-94	119'2	» »

Per lo tant, la recaudació presenta en sa renda propia, un augment de 31'2 milions de pessetas ab relació á 1892, un de 18'1 ab relació al any últim de 1893. Si en 1893-94 lo recaudat efectiu en los deu mesos per Aduanas es com hem vist, 119'2 milions de pessetas, y lo presupostat era 88'6, lo resultat ha excedit á lo calculat en 30'6 milions de pessetas.

Aquí está la clau del tan cacarejat augment en tota la recaudación del pressupost. Es dir, degut al Aranzel y la importació de blat, y res pera 'ls arbitris ideats pera 'l senyor Gomazo.

Lo passat dijous se celebraren en la parroquial iglesia de Sant Feliu solemnes oficis en sufragi de l' ánima de la virtuosa senyora D.ª Amalia Álvarez, esposa de nostre particular amic don Narcís W. Mundet, que baixá á la tomba victima d' una llarga y penosíssima malaltia.

L' assistència als divins oficis fou numerosa, prova evident de las molts simpatías qu' en vida havia sapigut conquistar la virtuosa finada. D. E. P.

Ab lo títol de *Lena*, acaba de publicar l' eximi escriptor don Carles Bosch de la Trinxeria una magnífica novela catalana de costums montanyesas.

Celebrém la seva aparició y la recomanem als aymadors de la bona literatura.

Ha comensat á repartirse 'l número de la revista montanyesa *Album literari y artístich de L' Olotí*, qual sumari es lo següent:

Text: *Nostres propòsits*.—*A la memoria de don Tomàs de Lorenzana*.—*Lo ball de Sant Isidro*, per en Joseph Berga.—*Les Deseneres*, per en Joseph Saderra.—*La font del Angel*. *Santa Pau*, per en P. Llosas Badia.—*Dues paraules de la Redacció*.

Grabats: *Il·lm. Sr. D. Tomàs de Lorenzana, Bisbe de Gerona*, per en Miquel Blay.—*Paisatge de la comarca de Olot*, per en Joseph Berga.—*Les Deseneres*, dibuix al carbó per en Marian Vayreda.—*Recort de Santa Pau*, per en Celesti Devesa.—*La font del Angel*, per en Ignasi Buixó.

En aquest mon tot es trobar lo desllorigador de las cosas. Dihent pla y llis que 'ls militars volian engolirse uns quants milions més cada any, s' hauria aixecat un sacramental per tota la nació. Pero dihentho en forma metafórica nos hi aném acostumant de tal manera que després no faltará més que un gargot pera que rellisquin de la butxaca dels contribuents á la del ram de guerra las senalladas de plata. Ja la tenim la fórmula y fins á molts los hi ha fet gracia, sobre tot després del brillantíssim paper que havém desempanyat á la costa del Africa.

Salto-del-tapon! Santa paraula que no trobava ningú á faltar al diccionari de la llengua y que ni may que haguessém tingut de conéixer lo significat.

Reclosa dintre 'ls cuartels hi anava molt be, tant be com los llumets d' oli que encara s' hi veuhen, ab tot y que ja aném á deixar la electricitat per vella y escarransida. Fora dels cuartos de bandera no vol dir res mes que una nova punyalada als que viuhén treballant.

Diu nostre company, *La Veu de Catalunya*:

«En lo Parlament de Viena los *jóvens txechs*, diputats antonomistes de Bohemia, han presentat una proposició demanant que fos derogada la ley que priva als periódichs de publicar los discursos pronunciats en llengua eslava en lo Parlament, basant aquesta proposició en que tal ley constituheix una violació de la llibertat de la paraula. Per ara no ha fet camí la justíssima empresa dels diputats de Bohemia, per rahó de haver sigut aplaudida per los diputats antisemites del propi Parlament, als qui la majoria fá una guerra sense cap contemplació».

Lo nou emperador del Marroch porta lo nom del primer governador moro que tingué Espanya quan la invasió dels alarbs.

L' esmentat governador, jove y guapo, se casá mes tart ab la viuda de don Rodrigo, darrer rey got y vensut per los moros.

Lo casament d' Abdel-Azis á Egilona, se creu que fou la causa de la mort del governador, lo qual fou decapitat per ordre de Suleyman, lo co-

mendador dels creyents; segons anomenavan allavors a son Emperador los sectaris de Mahoma.

Durant la quincena que acaba de transcorre ha mort a Madrid lo célebre pintor Madrazo, President de la Academia de San Fernando, Director actualment del museu del Prado, un dels pintors que mes fama han tingut a Madrid y en tota Espanya.

Tota Espanya, ho volgués ó no, tigué d' enterarse fa quinze dias de qui era l' *Espartero*, de lo que havia fet, de com havia mort, de las sevas simpatias, de son enterro; a quants y quants espanyols, no obstant, los hi haurá pogut passar complertament desapercebuda la mort d' en Madrazo! Quan la mort del *Espartero*, 's feya difícil llegir un periódich sense topar ab noticias d' aquest ó de la desgracia que li ocorregué en la plassa de Madrid; avuy, al que vol sapiguer alguna cosa del darrer President de la Academia de San Fernando li costa trobar cap detall, cap noticia interessant en dita premsa!

Si no haguessin parlat tant avans del espasa no fora tant d' estranyar que 's parlés tan poch ara del pintor; pero ara la comparació es inevitable y no resulta certament gayre honrosa pera 'ls periódich en qüestió. Més aixó qué importa? Cadascú es il·lustrat a sa manera y la premsa madrilenya no per aixó es menos il·lustrada.

Diu La Renaixensa:

Ha mort a Marsella 'l felibre M. Lluís Roumieux, persona molt estimada en aquesta ciutat, abont hi tenia molts amichs. M. Roumieux era entusiasta de Espanya y dels espanyols y especialment afecionat a Catalunya y a la seva literatura. Ab Mistral vingué a Barcelona ab motiu dels Jochs Florals de 1868, a que assistiren també 'ls poetes castellans Zorrilla, Nuñez de Arce y Ruiz Aguilera. M. Roumieux era un dels principals felibres de la Provensa y en las sevas composicions hi brillava 'l sentiment unit ab la gracia. Las deya admirablement y hi cantava algunas ab no menor perfecció; ab melodies provensals. M. Roumieux havia estat altres vegadas en nostre país, ademés de la que hem esmentat. A sa mort desempenyava 'l càrrech de vice-cònsul d' Espanya, havent sigut condecorat ab las creus d' Isabel la Católica y Carlos III. Sentiran molt la seva mort totes las personas que 'l conegueren y pogueren apreciar son franch y noble caràcter. ¡Deu tinga al cel l' anima del floreat felibre!

La «Lliga Regional» de Manresa, se proposa celebrar un certamen literari lo dia 31 d' Agost pròxim, en que celebra sa festa major aquella ciutat. Pera dit certamen han ofert premis lo senyor Bisbe de Vich, lo senyor Governador civil, lo diputat a Còrts per aquell districte senyor Junoy, la Diputació provincial, l' Ajuntament é Institut de segona ensen-

yansa de Manresa y altrás corporacions y particulars. Sembla que compondrán lo jurat calificado de las composicions que s' presentin referit certámen, los senyors Reveren Gibert y Sofá, Ribá y Bertrán, Verdaguer y Callís, Masvidal, Tomasa y Bohigas de Arguillól y com secretari don Angel Carbonell.

Próximament se publicará lo cartell de convocatoria y la llista dels premis y dels temas.

Cumplers tots los requisits prescrits per las lleys, s' ha constituït en Barcelona la «Lliga de Productors del Principat de Catalunya, formant sa junta directiva los següents senyors; president, don Joseph Zulueta; vice-presidents, Ferrán Alsina y don Ramon M.ª Catá de la Torre, secretaris, don Joseph Almasqué y don Ignaci Fearer; tesorero, don Claudi Arañó; comptador, don Jaume Pujol; vocals sens càrrech, don Manual Bertrand; don Rossendo Puig y Marqués, don Tomás Recolons, don Miquel Escuder, don Fraecisco Riviere, fill, don Joaquim Alorda, don Joaquim Tomacino y don Joan Costa.

Ha sigut nomenat secretari de la Lliga don Joseph Coroleu, que ja havia desempenyat aquest càrrech en la «Lliga de Productors de la provincia de Barcelona».

En breu se celebrará un *meeting* proteccionista en la ciutat de Balaguer, organitzat per la Lliga de productors del Principat de Catalunya.

Segons nostras noticias també s' preparan d' altres en la provincia de Lleyda, en la comarca del baix Elobregat y en la provincia de Gerona.

Diu la premsa madrilenya que s' han reunit 30 diputats pera acordar per una petició al Govern ab objecte de que siga modificat l' arancel en quant se refereix á las llanas Escardas.

Per acort dels fabricants de Ripoll s' han tancat totas las fabricas de dita població, per haverse declarat en vaga los obrers de varias de las mateixas.

MARIA DE MONTPELLER

DRAMA EN 4 ACTES Y EN VERS

original de

D. JOSEPH M. VALLS Y VICENTS

se ven en la llibreria de D. Alvar Verdaguer, Rambla, 5, devant del Liseo

PREU: 2 PESSETAS

Imprempta de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36, Teléfono, núm. 186.—SABAD ELL.